

on ve, kako lepa je slovenska zemlja, poželjivo stega svoje umazane roke po njej — a strašno se bo opekkel. — Vse to sem pomislil in z navdušenjem sem se popeljal proti jugu, kjer se peni lepa Adria. Že od daleč sem zagledal vojno ladjo „Zrinyi“ — mojo drugo domovino. Ponosno plava morski kolos po razburkanih valovih, kakor da bi se zavedal, koliko zla je že prizadjal sovražnikovi deželi. Italijansko mesto „Sinigaglia“ ve veliko povedati o njegovem obisku. Par ur je minilo in že sem se nahajal na krovu tega orjaka. Okrog in okrog morsk ravan — tesno mi je postalo pri srcu in domotožje se me je polastilo. Sedel sem na krovu in lahak večerni veter mi je hladil moj utrjeni in od strašne južne vročine razbeljeni obraz. Zamišljeno sem gledal proti severu, kjer se razprostira lepa Stajerska. Bog ve, kedaj te bodem zopet videl! Se traja krvavi bojni ples, največji, kar jih pozna svet in ravno sedaj pojejo topovi najstrašnejše svojo mrtvaško pesem. Še nas čaka trdo delo, še marsikatera vroča kri bo prelita za domovino, a to nas ne straši, hrabro se bomo borili za sveto stvar, vsi do zadnjega moža, „zmaga ali smrt“ je naše geslo.

Ker bi pa še vendar radi, kar je nas Slovencev na naši ladji, brali slovenske knjige, da ne pozabimo tu v tujini svoje mile govore, prosimo vse rodoljubne Stajerce in Stajerke, da nam pošljejo kaj slovenskega beriva. Vsak Slovenec in Slovenka, ki se zaveda, kolikor moramo pretrpeti v blagor domovine, bo rad ustregel naši skromni želji in poslal par slovenskih knjig na naslov: Alojz Ferik, S. M. S. „Zrinyi“, Pola.

Na željo darovalcev bomo knjige tudi returnirali.

Vsem Slovenkam in Slovencem pošiljajo srčne pozdrave z daljnega morja: Bootsmannsmaat Rojnik, Maschinenquartier-Meister Ula ga, Maschinengast Gradišnik, Franc Sinkovec, Globušek, Jerman in drugi Slovenci z „Zrinyi“-ja.

Izpred sodišča.

Veleizdajalski proces v Sarajevi.

Z a g r e b, oktobra 1916. Poroča se: Dne 23. oktobra prične pred sarajevskim okrožnim sodiščem veleizdajalska razprava zoper 38 obtožencev. Ko so bili ob priliki avstro-ogrške ofenzive iz banjalškega procesa znani spisi in izkazi medtem padlega srbskega majorja Kosta Todorovića v Loznici najdeni, bile so vse tam navedene osebe zaprte. Proti največjem delu teh oseb vršila se je razprava že v Banjaluki. Postopanje proti 38 obdolžencem se je iz banjalške razprave izločilo in proti njim naročilo zdaj posebno razpravo. O tej bomo svoječasno poročali.

Nevarno govorjenje.

G r a d e c, 17. oktobra. Kontrolor neke graške fabrike Avgust Orehowsky iz Holsenschaua na Češkem bil je pred deželno sodnijo zaradi nekega izraza, ki je vseboval prestopke zoper javni red in mir po § 305 k. p., obsojen na dva meseca zapore.

100.000 kron kazni.

O l u m u c, 14. oktobra. Pred tukajšnjo okrajno sodnijo imela sta se fabrikanta Bertold Heller in Leopold Husserl zaradi navijanja cen zagovarjati. Obsojena sta bila vsak na denarno globo 100.000 kron ali 10 dni zapore.

Tuberkuloza.

Tuberkuloza, to zavratno in nevarno zlo, je ena pogostejših in najrazširjenjših boleznih človeškega rodu. Prav kakor kuga se razprostira čez mesta in dežele, popade mlade in stare, ubožne in bogate, visoko stoječe in priproste ljudi. Ena sedmina vseh smrtnih slučajev gre tuberkulozi na rovaš.

Najbolj v nevarnosti so slabo rejeni, od dela vpehani in v nezdravih odnošajih živeči

ljudje; oni so pa prva žrtev bacila tuberkuloze, povzročitelja te bolezni.

Prav to je tudi vzrok, zakaj se v vojnih časih pomnoži število tuberkuloznih obolenj. Mnogi se bodo iz vojske vrnili s to boleznijo, in sicer taki, ki so zdravi odšli na bojno polje in ki so si v vojski nakopali tuberkulozo, kakor taki, ki se jih je že prej lotila kal boleznijo, pri katerih se je pa tuberkuloza stoprav v vojski očitno razvila. Napor in pomankanje, ki jih povzroča vojska, nerednost in nesnaga, ki se tu pa tam pojavlja, silno pospešuje razširjanje tuberkuloze.

K sreči je tuberkuloza ozdravljiva bolezen. Celotno za tuberkulozo težko oboleli, ki so jih svoj čas smatrali za izgubljene, so v stanu ozdraveti, če se jih pravočasno odveže dela in napora in nastani v zdraviliščih, kjer se skozi nekaj mesecev v čistem solnčnatem zraku, pri popolnem telesnem in duševnem pokoju skrbno hranijo in zdravniško oskrbujejo. Tuberkuloze se torej lahko rešimo. Žalobog so razmere take, da so imeli doslej le premožni bolniki priliko ozdraveti, dočim so bili nepremožni prepuščeni svoji žalostni usodi. Ali je to pravično? Ali je človeško in dostojno?

Ne, in še enkrat ne!

Vsakomur, ki ima nesrečo, biti tuberkulozen, bi morala marveč biti dana prilika, da ozdravi. Radi tega je tudi vsakdo dolžan, pripomoči k rešitvi tuberkuloznih.

Na koga pa naj bi se bolj obračala naša skrb, kakor na one nesrečnike, ki so si v vojski nakopali bolezen, na vračajoče se vojščake. Zanje, ki so za nas trpeli in prelivali kri, bije naše srce.

Rešitev tuberkuloznih pa ni le sveta dolžnost napram našim bližnjikom, s katero odplačamo dolg svoje hvalečnosti, ona je marveč tudi v lastnem interesu vsakega posameznika. Ne le ljubezen do bližnjih, tudi zdravo samoljubje nam veleva rešitev tuberkuloznih, kajti tuberkuloza je silno nalezljiva bolezen! Jetični so nam vsem trajno nevarni; z bacili, ki se nahajajo v njih izvržkih in ki prehajajo potom teh v zrak, okužujejo druge ljudi z tuberkulozo. Osobito mali in najmanjši otroci so vedno v nevarnosti, da zapadejo tuberkulozi, dokler se jetičniki prosto gibljejo in izvršujejo svoj poklic. Koliko otrok umre za škrofuloznimi obolenji žlez in kosti, za vnetjem možganske mrene, porebrnice in potrebnišnice, ne da bi si večina ljudi bila na jasnem, da so vsa ta obolenja le posebna vrsta tuberkuloze, povzročene po okužbi z bacili iz pljuči tuberkuloznih bolnikov.

Če torej tuberkuloznim omogočimo, da ozdrave, ne varujemo le sami sebe, temveč tudi svoje otroke in vnuke.

In ravno sedaj je čas, poseči vmes in preprečiti, da vračajoči se tuberkulozni vojaki ne занesejo gorja v svoje rodbine! Odvrniti je treba nevarnost, ki preti po tuberkuloznih vojakih in ob enem poskrbeti, da ti ozdravijo in zopet pridobe svojo delazmožnost. Država se mora postaviti na čelo te akcije in vsakdo mora sodelovati. S tem poskrbimo tudi za bodočnost naše domovine, ki je toliko časa zaostajala v boju proti tuberkulozi. Sedaj hočemo pred vsem rešiti in ozdraviti naše vojake in ko bodo ti ozdravljeni, ostanejo nam v vojski ustanovljene naprave kot važen pripomoček za bodočnost in za čas miru.

Dr. Crusius.

Razno.

Kdo je kriv? Zgodilo se je na Spodnjem Stajerskem par slučajev, ki bi jih bilo javno zabeležiti in komentirati, to pa istotako iz javnih interesov, morda celo iz patrijotičnih nagibov. Žal, da se dandanes ne more tako prosto dihati, kakor zahtevajo to človeške pljuče. Naša duša podobna je danes ptičku kanarčku, zaprtemu v tesni kletki... In prokleto prebrisano mora tičeti zapeti, da mu kdo ključka ne zamaši... Zgodilo se je pa par slučajev in v interesu patrijotičnih čustev, pa tudi v interesu vseh drugih od slavnih oblasti zasledovanih stremljenj leži, da se o njih govori. Kajti od priprostega ljudstva se

v resnici ne more zahtevati, da bi postalo modro pri čitanju večinoma v precej nerazumljivem slogu spisanih plakatov. Ljudstvo je moč — v boju in doma pri stradanju. Ljudstvo je otrok — v svojih naravnih čustvih. Ravno zaradi tega je ljudstvo mnogokrat pred kazensko sodnijo, brez da bi v svojem naravnem čustvu vedelo, kaj je storilo ali zakrivilo. Špekulant v vojni ve pač dobro, da ga zmore spraviti njegovo oduševstvo v ječo. Ali priprosto ljudstvo ne more razumeti, da je človeško pravo različno od juridičnega, da je paragraf kaj drugega nego to, kar smatra poštena duša za prav... Ko bi tega ne bilo, potem bi se ne zgodili slučaj, o katerih se zdaj mnogo govori, čeprav se ne piše mnogo o njih. Pred kazensko sodnijo je bilo na primer mnogo oseb kaznovanih, ker so pečate raz domačih mlinov strgali in s tem prestopili zoper gotove paragrafe izvršili. Neki židovski nesrečnež je celo orožnika ustrelil, ki mu je hotel po naročilu oblasti domači mlin zapečatiti. Mi obojamo iskreno taka dejanja in „Stajerc“ je bil tudi edini slovenski pisarni list, ki je ljudstvo pravočasno svaril, da naj ne pusti pečate pri miru, da naj ne krši strogo postav, da naj se uda itak dovolj modri oblasti. Žal, da nas niso vsi ubogali, marveč so se pustili raje od svojih čustev zapeljati. Zdaj imajo ti nesrečneži škodo. In vendar niso sami krivi. Prišli bodejo časi, ko se bode krivdo tega ali onega mirno in brez strasti ter tudi brez paragrafov ocenjevala. Takrat pa se bode tudi po pravih krivcih povpraševalo. Kdo je kriv?? Danes ne moremo tega preiskovati. Ali to je gotovo, da je tisti najbolj kriv, ki ima največ vpliva na ljudstvo. Ta bi moral v teh resnih časih ljudstvo podučevati, izobraževati mu raztolmačiti mnogokrat prav tajnostna pota oblasti... Ne gre se tukaj za stranko za politične cilje in za javno veljavo; o tem smo raje tihi. Ali ponižno priznamo, da imamo v naših krajih na priprosto ljudstvo največ vpliva duhovnik in učitelj. Nam do movina ni prazna beseda; nam patrijotizem ni egoistična dekoracija. Zato bi ravno več častiti gospodje duhovniki in tudi cenjeno učiteljstvo prosili, da naj ljudstvu vsako postav in naredbo natančno raztolmači. Kajti le tako se bode zanikernost glede postav, pa tudi brezmiselnost preziranje oblastvenih odredb odpravilo ali pa vsaj omejilo. Krasna je duhovniška in učiteljska služba! Naj bi se torej tudi v tem patrijotičnem oziru vporabljal.

Iz bojišča se nam piše: „Vojna pošta 381, dne 15. oktobra 1916. — Dolgo ni bilo od nas stajerskih strelecov nič slišati! Sedaj pa bolj krepko udrihamo po Taljanih! Dokaz temu so najvišja odlikovanja, s katerimi so bili naši fantje zopet odlikovani. Feldvebel Ogorelec M. iz Sv. Barbare, z bronasto, zvezdico Metličar iz Podvine št. 102 z bronasto, korporal Možina z malo srebrno, Lovrec M. iz Sv. Andraža z bronasto in še mnogo drugih. Taljan si bode zapomnil, kaj velja mlada stajerska kri!“

Vojni oderuh, ki toži državo. Pred kratkim je razglasila državna sodnija svoje odločitev glede tožbe lemerskega trgovca Jakoba Weitznerja; ta je kmetom njih zahteve, ki so jih imeli na državo za rekvirirane konje, za polovično ceno odkupil in je potem državo na plačilo tožil. Državna sodnija je pretrgala postopanje, dokler ne bode končano postopanje zaradi oduševstva, ki je proti „poštenjaku“ Weitznerju naperjeno.

Nevarni cigani. Posestniku Francu Olenškemu v Gutendorfu pri Celju bila sta en petelin in ena kokoš ukradena. To tatvino izvršila je iz pet glav obstoječa ciganska tolpa Roj. Takoj zapričeto zasledovanje tolpe je orožnikov vodilo je do aretacije v Pletrovčah, kjer so si cigani ravno kurjo juho kuhali. Pri preiskavi so našli pri ciganih 1000 kron denarja. Ciganska tolpa Roj, ki je v Savinjski dolini že mnogo tatvin izvršila, tudi že večkrat sedela, bila je celjski okrožni sodniji izročena.

Umor orožnika. V bližini Oplotnice se je dne 12. t. m. krvavi čin odigral, kate-